

Förstudierapport inom området Kontorsmateriel

23.2-970-2022

KAMMARKOLLEGIET

Innehåll

1 Sammanfattning	3
2 Inledning	4
3 Föregående upphandling	7
4 Nuvarande ramavtal	10
5 Information om ramavtalen	14
6 Offentlig sektors behov.....	15
7 Marknadsundersökning	25
8 Omvärldsanalys.....	32
9 Relevant lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd.....	33
10 Hållbarhet.....	35
11 Säkerhet	43
12 E-handel	45
13 Utvecklingsområden och förändringsbehov i en kommande upphandling.....	47
14 Slutsatser	48
15 Källförteckning.....	49
16 Bilagor.....	51

1 Sammanfattning

Förstudien påbörjades i januari 2022 och i denna förstudierapport sammanfattas den information som inkommit bland annat via leverantörsmöten, leverantörsenkäter, myndighetsreferensgrupp och i myndighetsenkäten.

Projektgruppen har funnit att det finns behov av statliga ramavtal inom området kontorsmateriel och rekommenderar att en upphandling av kontorsmateriel ska genomföras.

Förstudierapporten framtagen av:

Mattias Ek och Elin Brunnberg, Enheten för upphandling av varor och tjänster.

2 Inledning

2.1 Bakgrund till förstudien

Förstudien är genomförd av Kammarkollegiet och omfattar Kontorsmateriel.

Kammarkollegiet har ansvaret för upphandlingsverksamheten inom den statliga inköpssamordningen. Detta innebär att myndigheten har som uppdrag att ingå ramavtal för varor och tjänster som är avsedda för andra statliga myndigheter.

Enligt förordningen (1998:796) om statlig inköpssamordning ska det finnas ramavtal eller andra gemensamma avtal som effektiviserar upphandlingarna för varor och tjänster som myndigheterna upphandlar ofta, i stor omfattning eller som uppgår till stora värden.

2.2 Syfte med förstudien

Huvudsyftet med förstudien är att i ett tidigt skede utreda huruvida ramavtalsområdet uppfyller något av kriterierna ovan eller på annat sätt anses lämpligt för att en upphandling ska genomföras. Om det konstaterats att en upphandling förordas kommer även förutsättningar för en sådan att kartläggas.

Syftet med förstudien vidare är att samla information och kunskap om pågående utveckling inom ramavtalsområdet, samt om vilka behov som myndigheterna har. Förstudien ska även belysa hur upphandlingen kan genomföras och därmed ge underlag till såväl upphandlingsstrategin som kommande upphandlingsdokument. I sammanhanget ska särskilt beaktas att ramavtalen ska vara lätta att avropa från, i vilken uträkning det kommer krävas stöd från ramavtalsförvaltningen samt eventuellt samspel med leverantörsmarknaden gällande förändringar i upplägg, kravställning etc.

Samtliga rekommendationer som lämnas i samband med denna förstudie kan komma att prövas på nytt, ändras och anpassas i en kommande upphandling då ny information kan tillkomma och förutsättningar kan ändras med tiden.

2.3 Omfattning och avgränsningar i förstudien

Förstudierapporten beskriver nuläge och erfarenheter av användningen av ramavtalen inom området. Den innehåller avropande myndigheters och leverantörers synpunkter på det nuvarande ramavtalet samt deras förslag rörande upplägg av en eventuellt kommande upphandling. Därtill innefattar förstudierapporten en analys av myndigheters behov och marknadens utbud.

Förstudierapporten innehåller inte någon kravspecifikation till en kommande upphandling, och således är eventuella krav som kan ställas endast beskrivna på en övergripande nivå.

Ramavtalen inom detta område kan i dag användas av statliga myndigheter samt stiftelser och andra organisationer med anknytning till staten.

Kommuner och regioner har således inte rätt att avropa från de statliga ramavtalen på detta område.

2.4 Målgrupp

Förstudien riktar sig i första hand till följande målgrupper.

- Berörda personer inom Kammarkollegiet.
- Beställare, upphandlare, inköpare och övriga anställda eller verksamma i statliga myndigheter som använder våra ramavtal, samt de som inte gör det idag.
- Kommuner, regioner och andra upphandlande myndigheter.
- Leverantörer – nuvarande och potentiella ramavtalsleverantörer till Kammarkollegiet.

2.5 Metod för förstudien

Förstudiearbetet har utförts i enlighet med Kammarkollegiets projektstyrningsmetodik. Den innefattar:

- initiering av projektet med definition av projektets huvudsakliga mål i form av ett projektdirektiv,
- detaljerad planering, dvs. en projektbeskrivning och planering av projektets aktiviteter,
- genomförande som omfattat informationsinsamling, analys och författande av förstudierapporten, och
- leverans av förstudien med föregående kvalitetssäkring.

Informationsinsamlingen till förstudien har skett genom att en enkät har skickats ut till avropande myndigheter innehållande frågor kopplade till det nuvarande ramavtalet och till utformningen av en eventuellt kommande upphandling. Därtill har en referensgrupp med deltagare från olika avropande myndigheter deltagit i förstudien och bidragit med värdefull information och synpunkter.

Vidare har projektgruppen haft möten med leverantörer för att få deras syn på såväl det nuvarande ramavtalet som branschen och dess utveckling.

En leverantörsenkät har även distribuerats till leverantörer avseende kontorsmateriel.

Möte har hållits med ansvarig ramavtalsförvaltare från Kammarkollegiet.

Projektgruppen har även genomfört möten med Kemikalieinspektionen och Svanen för att få information om lämpliga hållbarhetskrav som vi kan ställa i en kommande upphandling.

Projektgruppen har även tagit del av andra upphandlande organisationers upphandlingar avseende kontorsmateriel. Syftet har främst varit att undersöka hur övriga organisationer utvärderar sina anbud vid upphandling av kontorsmateriel.

Det kommer att göras en samlad bedömning av all information som inkommer i förstudien för att på så sätt undersöka hur en eventuell upphandling ska utformas på bästa sätt. Det kan innebära att förslag från enskilda intressenter inte alltid kan beaktas vid utformningen av en eventuellt kommande upphandling.

3 Föregående upphandling

3.1 Upphandlingsförfarande, tilldelningsgrund och tidpunkter för annonsering m.m.

Den föregående upphandlingen genomfördes enligt ett öppet förfarande och som tilldelningsgrund användes lägsta pris. Upphandlingsdokumentet annonserades den 2019-05-08 och sista anbudsdag var den 2019-06-18. Ramavtalen började gälla från och med den 2019-09-30.

3.2 Upphandlingens omfattning

Upphandlingen omfattade ett rikstäckande ramavtal avseende kontorsmateriel med tillhörande tjänsterna skåpservice, avisering och inbärning (till annan anvisad plats än godsmottagning, officiell entré eller motsvarande).

Varorna var fördelade inom nedanstående varugrupper:

1. Skrivbordsartiklar
2. Pennor
3. Block
4. Arkivering, förvaring och sortering
5. Almanackor, planering och konferensmaterial (för skriv- och anslagstavlor inbegrips i upphandlingen enbart de som understiger ca 120 cm bredd respektive längd)
6. Post, emballage och kuvert
7. Kontorsmaskiner och tillbehör
8. Batterier och elartiklar
9. Datortillbehör (varugruppen innefattar enbart DVD, CD, fodral till dessa, usb 16-64 GB, musmattor, kabelkorg och rengöringsprodukter för datortillbehör)
10. Ergonomiska produkter (varugruppen innefattar enbart arbetsplatsmattor och enklare manushållare samt hållare/ställ till arbetsplatsmattor)

Avgränsning

Kontorspapper, hygien- och städprodukter, möbler och inredning samt IT tillbehör.

3.3 Utvärdering

I den föregående upphandlingen skulle man anta de två (2) anbud som var de ekonomiskt mest fördelaktiga utifrån pris under förutsättning att så många anbud uppfyllde de ställda kraven.

Utvärdering skedde av priser som offererades för varor i en öppen varukorg samt av priser som offererades för varor i övrigt sortiment. För att utvärdera det övriga sortimentet använde man sig av en dold varukorg.

Det totala utvärderingspriset utgjordes av utvärderingspriset för öppna varukorgen och utvärderingspriset för övrigt sortiment.

Utvärderingspriset för det övriga sortiment utgörs av den dolda varukorgens utvärderingspris multiplicerat med 8. Den dolda varukorgen multiplicerades med 8 för att ge ett lämpligt förhållande mellan utvärderingspriset för den öppna varukorgen och utvärderingspriset för övrigt sortiment.

3.4 Kravspecifikation

3.4.1 Generella krav

I den föregående upphandlingen ställdes generella krav avseende förpackningar och producentansvar.

3.4.2 Specifika krav

I den föregående upphandlingen fanns specifika krav avseende standarder för pennor, arkivboxar och aktomslag. I upphandlingen fanns även specifika miljökrav för blyertspennor, batterier, block- och anteckningsböcker, kuvert, kalendrar och vägghäften samt för pappersregister.

3.4.3 Krav på tjänster

I den föregående upphandlingen fanns krav avseende skåpservice, avisering och inbärning. Eventuell kostnad för avisering och inbärning fick, efter överenskommelse med avropsberättigad, debiteras enligt distributörens taxa.

Kostnaden för skåpservice var angiven i upphandlingen. Ramavtalsleverantören hade rätt att debitera avropsberättigad en inställelseavgift på maximalt 500 SEK och en tilläggsavgift på 50 SEK per påbörjad kvart på den aktuella leveransadressen. Inställelseavgiften och tilläggsavgifterna fick maximalt uppgå till 2 500 SEK per leveranstillfälle.

3.5 Kvalificeringskrav

I den föregående upphandlingen ställdes bland annat krav på att anbudsgivarna skulle ha ett certifierat kvalitetsledningssystem i enlighet med gällande utgåva av ISO 9001 (eller motsvarande) samt ett certifierat miljöledningssystem i enlighet med gällande utgåva av ISO 14001 (eller motsvarande).

4 Nuvarande ramavtal

4.1 Avtalens löptid

Ramavtalen, som började gälla från den 2019-09-30, gäller till och med den 2023-09-29.

4.2 Antagna ramavtalsleverantörer

Följande ramavtalsleverantör antogs:

- Staples Sweden AB som 2021-10-01 bytt namn till Lyreco Advantage Sweden AB.

Ramavtalsleverantören räknas inte som SMF (små och medelstort företag) enligt Europeiska kommissionens definition¹.

4.3 Omsättning på ramavtalet

Den totala omsättningen för tidsperioden oktober 2020 till och med september 2021 var 41 732 047 kr. Statistiken baseras på uppgifter redovisade av ramavtalsleverantören. Ett mål i den förra upphandlingen var att den öppna varukorgen skulle stå för ca 80 % av omsättningen på ramavtalet. Av tabellen nedan framgår att den öppna varukorgen under perioden stod för ca 31 % av den totala omsättningen.

Varukorg	SEK	Procent (%)
Övrigt sortiment	27 022 364	65
Öppen varukorg	12 851 825	31
Dold varukorg	1 032 771	2
Skåpservice	799 855	2
Inbärning av gods	25 232	0
Totalsumma	41 732 047	100

---

¹ EU kommissionens definition av mikroföretag samt små och medelstora företag, 2003/361/EG

4.3.1 Statistik per varukorg

Nedan redovisas omsättningsstatistiken för endast varor uppdelat per varukorg.

Varukorg	SEK	Procent (%)
Övrigt sortiment	27 022 364	66
Öppen varukorg	12 851 825	31
Dold varukorg	1 032 771	3
Totalsumma	40 906 960	100

4.3.2 Statistik per varugrupp

Nedan redovisas omsättningsstatistik uppdelat per varugrupp. Av tabellen nedan framgår att almanackor, pennor och batterier under perioden var de varogrupper med störst omsättning på ramavtalet.

Varugrupp	SEK	Procent (%)
Skrivbordsartiklar	3 331 075	8
Pennor	6 259 981	15
Block	4 283 154	10
Arkivering, förvaring och sortering	4 283 154	10
Almanackor, planering och konf.mtrl	6 528 909	16
Post, emballage och kuvert	4 439 826	11
Kontorsmaskiner och tillbehör	3 492 760	9
Batterier och elartiklar	5 533 874	14
Datortillbehör	1 563 528	4
Ergonomiska produkter	1 099 059	3
Uppgift om varugrupp saknas	91 640	0
Totalsumma	40 906 960	100

4.3.3 Statistik per vara

Nedan redovisas omsättningsstatistik för de enskilda varor som under perioden såldes för mer än 100 000 kr.

Vara	SEK
Batteri ENERGIZER Lithium Foto 123 2/FP	1 555 285
Kulpenna BALLOGRAF Epoca blå	550 621
Batteri ENERGIZER Industrial AAA 10/FP	428 938
Batteri ENERGIZER Industrial AA 10/FP	413 753
Tape DYMO D1 12mm svart på vit	404 504
Kulpenna BALLOGRAF Epoca sortfärger	398 414
Batteri ENERGIZER Ultimate AA 10/FP	325 429
Dokumentförstörare HSM P36i 1x5mm	291 925

Dokumentförstörare HSM AF150 0,78x11mm	259 459
Batteri ENERGIZER Ultimate AA 4/FP	186 437
Arbetsplatsmatta StandUp 53x77cm grå	184 154
Aktmapp A4 0,12 ofärgad	175 971
Arkivbox Brun. Sv. standard A4 80mm	170 011
Whiteboard Emalj alu-ram 200x120cm	154 707
Batteri ENERGIZER Max Plus AA 20/FP	154 642
Stor Plankalender spiralbunden - 1351	153 958
Arbetsplatsmatta StandUp 53x77cm svart	152 840
Flyttlåda 560x330x406mm	146 378
Dokumentförstörare REXEL RDSM750	145 403
Kollegieblock STAPLES A4 60g 70bl linj	134 090
Notes POST-IT 76x76mm gul	133 005
Batteri STAPLES AA 24/FP	128 215
Bärkasse papper 44L brun 200/FP	127 059
Dokumentförstörare REXEL Auto+ 750M	124 278
Kulpenna BALLOGRAF Epoca svart/svart	122 914
Arbetsplatsmatta StandUp Air 53x77cm sv	116 758
Tidskriftssamlare ESSELTE A4 70mm blå	116 618
Kollegieblock A5 70g 70 bl linj hålat	116 561
Kulpenna BALLOGRAF Epoca P FUN sort.färg	115 598
Batteri STAPLES AAA 24/FP	115 590
USB-Minne SIMPLY USB 2.0 32GB Cap	112 969
Kulpenna BIC Clic M10 1,0 blå	111 894
Notes POST-IT Energetic 76x76mm	109 188
Bärkasse papper 26L brun 200/FP	107 213
Bärkasse papper 30L brun 200/FP	103 664
Batteri ENERGIZER Max Plus AAA 20/FP	102 048
Kollegieblock A4 70g 70 blad linjerat	101 398
Magic Chart LEGAMASTER 60x80cm	100 576

4.3.4 Statistik per tjänst

Nedan redovisas omsättningsstatistik uppdelat per tjänst. Här bör man beakta att uppgifterna kommer från en period då det var pandemi vilket kan ha påverkat myndigheters köp av tjänsterna.

Varukorg	SEK	Procent (%)
Skåpservice	799 855	97
Inbärning av gods	25 232	3
Totalt	825 087	100

40 myndigheter har under tidsperioden oktober 2020 till och med september 2021 använt sig av tjänsten skåpservice.

4.4 Förvaltning av ramavtalet

Ramavtalet förvaltas av enheten för ramavtalsförvaltning vid Kammarkollegiet.

5 Information om ramavtalen

Information om ramavtalen förmedlas på www.avropa.se. Där publiceras bl.a. listor över ramavtalsleverantörer och avropsberättigade myndigheter, avtalsdokument, avropsmallar, samt vägledningar med stöd för avropsberättigande myndigheter vid avrop.

Kammarkollegiet genomför också regelbundet olika typer av seminarier kopplat till respektive ramavtalsområde, två så kallade Avropadagar riktade till myndigheter och tre leverantörsdagar fördelat på leverantörer inom IT-och telekom, resebranschen samt övriga varor och tjänster. Därutöver ges vägledning och stöd i samband med bl.a. avrop från ramavtalen via såväl mail som telefon.

6 Offentlig sektors behov

6.1 Inledning

För att kartlägga behovet inom offentlig sektor gällande det aktuella ramavtalsområdet samt samla in och analysera synpunkter på det befintliga ramavtalet har det i förstudien genomförts dels en enkätundersökning dels ett referensgruppmöte med bl.a. deltagare från de myndigheter som i enkäten anmält sitt intresse för att ingå i referensgruppen.

6.2 Myndighetsenkät

En enkät gick ut till 222 avropsberättigade myndigheter. Enkäten besvarades av 165 respondenter, vilket ger en svarsfrekvens på 74 %

Syftet med enkäten var att undersöka behovet av samt önskemål kring varor och tjänster inom ramavtalsområdet. Vidare var syftet att ge myndigheterna möjlighet att dela med sig av sina erfarenheter rörande det befintliga ramavtalet och ge generella synpunkter avseende en eventuellt kommande upphandling av ett statligt ramavtal.

Enkäten besvarades av myndigheter av olika storlek med nedanstående fördelning.

Antal anställda	Antal respondenter	Procent (%)
1-20	7	4,3
21-100	40	24,8
101-200	23	14,3
201-500	31	19,3
501-1000	27	16,8
>1000	33	20,5
Total	161	100

6.2.1 Redovisning av myndighetsenkät

Nedan redovisas de mest relevanta frågeställningarna och svaren ur myndighetsenkäten.

6.2.2 Användning av ramavtalen

Ca 90 % av respondenterna har avropat från de statliga ramavtalen medan ca 7 % inte har det. Ca 3 % av respondenterna vet inte om myndigheten har avropat ifrån ramavtalet. Av de som inte har avropat från de statliga ramavtalen så angav majoriteten som anledning

att man endast ett mindre behov och har därför direktupphandlat.

Ca 80 % av respondenterna planerar att även i framtiden avropa från det statliga ramavtalet för Kontorsmateriel medan ca 9 % angav att man inte avser att göra det. Ca 11 % av respondenterna har svarat att man inte vet.

85 % av respondenterna som har avropat ifrån ramavtalet tycker att det har varit lätt eller mycket lätt att göra avrop medan 2 % tycker att det har varit svårt. Resterande 13 % av respondenterna har svarat att man inte vet.

6.2.3 Kommande behov

I tabellen nedan redovisas inom vilka som varugrupper som respondenterna bedömer ha behov av under de närmaste 5 åren. Exempelvis har 98,6 % av respondenterna behov av block under de närmaste 5 åren.

Varugrupp	Antal respondenter	Procent (%)
Skrivbordsartiklar	125	85
Pennor	144	98
Block	145	98,6
Arkivering	111	75,5
Almanackor	92	62,6
Post	71	48,3
Kontorsmaskiner	71	48,3
Batterier	124	84,4
Datortillbehör	65	44,2
Ergonomiska produkter	96	65,3

I enkäten ställdes frågan om myndigheten har behov av tjänsten skåpservice i ett nytt ramavtal och om man har det så ställdes även frågan om man har behov av säkerhetsskyddsavtal (SUA) för utförande av tjänsten skåpservice? 22 respondenter svarar att man har behov av skåpservice² och 7 respondenter svarar att man även har behov av säkerhetsskyddsavtal vid utförande av tjänsten.

6.2.4 Nöjdhet

Ca 85 % av respondenterna anger att man är nöjd eller mycket nöjd med ramavtalet med ca 6 % anger att man är missnöjd med ramavtalet. Ca 9 % av respondenterna har svarat att man inte vet.

---

² Av lämnad statistik från ramavtalsleverantören framgår att 40 myndigheter har använt sig av skåpservice under tidsperioden oktober 2020 till och med september 2021.

Myndigheterna tillfrågades även hur nöjda de var med nedanstående delar av de nuvarande ramavtalen utifrån en skala 1 – 5, där 1 = Mycket missnöjd 2 = Missnöjd 3 = Varken nöjd eller missnöjd 4 = Nöjd 5 = Mycket nöjd. Nedan redovisas hur stor andel av respondenterna i procent (%) som valde ett visst svarsalternativ. På samtliga frågor svarar majoriteten av respondenterna att man är nöjda förutom på frågan angående kvaliteten på tjänsten skåpservice där majoriteten svarar att man varken är nöjd eller missnöjd.

	1	2	3	4	5
Kvaliteten på levererade varor	0	0,8	20,3	55,6	23,3
Kvaliteten på tjänsten skåpservice	3,3	6,7	41,7	26,7	21,7
Priser för levererade produkter	0,8	4	32,5	50,8	11,9
Priser för tjänsten skåpservice	6,6	8,2	52,5	26,2	6,6
Beställning från ramavtalet	0	3,8	19,8	51,1	25,2
Leveranstider	0,8	1,5	17,6	48,9	31,3
Garanti	1	1,9	30,1	47,6	19,4
Leveranskostnad	4,1	5,8	22,3	46,3	21,5
Betalning/fakturering	2,3	0,8	14,5	49,6	32,8
Reklamation	1	3,8	32,7	43,3	19,2
Leverantörens kundtjänst	1,7	5	19,2	42,5	31,7

6.2.5 Nuvarande ramavtal

I enkäten ställdes frågan om vad man tycker är bra med nuvarande ramavtal. Flera respondenter svarar att det är bra att det endast är en leverantör. Man tycker att det är bra att det är ett stort utbud av varor samt att e-handeln är bra. Vidare tycker man det är bra att det är snabba leveranser och att det är enkelt att genomföra avrop samt att det är bra att avtalet är upplagt av Statens servicecenter. Nedan redovisas ett urval av inkomna svar.

- *"De har bra sortiment som vi tycker om samt följer innovation samt hållbarhets aspekterna."*
- *"Smidigt och enkel beställning med rätt avtalspriser vid inloggning."*
- *"Enkelt, endast en leverantör."*
- *"Brett utbud, bra hemsida hos leverantören, enkelt att handla, skönt med rangordnat avtal."*
- *"Skåpservice möjligheterna då vi har väldigt många!"*
- *"Det är bara en leverantör så inget tidskrävande avrop för en således liten summa pengar."*
- *"Bra sortiment och enkelt att implementera i e-handelssystemet."*
- *"Bra utbud, bra priser på det som behövs mest."*
- *"Det var lätt att avropa i och med vi hade produkterna i inköpssystemet."*

- *"Enkelt och smidigt att kunna avropa direkt via leverantörens hemsida via begränsad "katalog".*
- *"Enkelt att beställa och snabba leveranser."*
- *"Stort sortiment, en leverantör, enkelt att avropa och implementera i våra system."*
- *"Brett utbud. Gratis frakt."*
- *"För att det är upplagt av Statens Servicecenter fungerar bra. Bra sortiment."*
- *"Bra sortiment. Bra leveranser."*
- *"Enbart en leverantör. Mall för avtal finns förfyllt."*
- *"Möjlighet till punch-out via Agresso."*
- *"Smidigt att beställa ifrån, snabba leveranser."*
- *"Enkelt att avropa från. Sortimentet fyller nästan hela vårt behov".*
- *"Bra priser och snabba leveranser."*
- *"Bra priser på produkter som används mycket, lätthanterligt beställningssystem och bra kundservice."*

I enkäten ställdes frågan om vad man tycker är mindre bra med nuvarande ramavtal. Flera respondenter svarar att man inte vet. Några respondenter svarar att man tycker att urvalet är för litet och att det är mindre bra att det bara är en leverantör. Några andra respondenter anger att skåpservicen inte fungerar bra. Ett par respondenter svarar att det är för mycket artiklar. Nedan redovisas ett urval av inkomna svar.

- *"För få artiklar."*
- *"Endast en leverantör gör att den blir dominerande bland myndigheterna."*
- *"Tillgänglighet på punchouten."*
- *"Synd att man inte kan se varor utanför avtalssortimentet i e-handelssystemet."*
- *"Skåpservicen fungerar ej tillfredsställande."*
- *"Avtalet är inte komplett, vissa produkter saknas."*
- *"Skulle vara bra med ett rangordnat avtal med fler leverantörer. Fler produkter i den öppna och den dolda varukorgen."*
- *"Artiklar byts ut allt för ofta."*
- *"Kunde finnas mer ergonomiska produkter främst pennor som är arkivbeständiga och inte kostar för mycket."*
- *"Att utbudet ibland känns lite väl begränsat."*
- *"Finns också en risk att den som beställer gör fel då ordinarie sortiment också är tillgängligt, kanske borde det begränsas genom att specifika inloggningar endast får tillgång till avtalssortimentet."*
- *"Kan vara lite svårt att söka varor ibland."*
- *"Väldigt mycket produkter, ingen möjlighet att begränsa".*
- *"Priserna ändras hos leverantören utan att ni (Kammarkollegiet) godkänt och lagt in de nya priserna på hemsidan."*
- *"Skåpservice fungerar inte helt optimalt."*
- *"Saknas fortfarande mycket hållbarhetsmärkta artiklar."*
- *"Finns ingen avropmall för etablering av e-handelsavtal."*
- *"Saknas orter för skåpservice."*

På frågan om vad man anser om att nuvarande ramavtal omfattar ca 6000 varor svarar ca 77 % av respondenterna att det är bra. Några av respondenterna som svarar mindre bra har kommenterat svaret med att man vill ha möjlighet att kunna köpa allt för att slippa flera beställningstillfällen. Ett par av de övriga respondenterna som svarar mindre bra har

även kommenterat svaret med att man önskar att kunna begränsa utbudet efter det som man vill ha.

Åsikt	Antal respondenter	Procent (%)
Bra	112	76,7
Mindre bra, det är för många varor. Kommentera gärna:	5	3,4
Mindre bra, det är för få varor. Kommentera gärna:	12	8,2
Vet ej	17	11,6
Total	146	100

6.2.6 Avropsform/antal leverantörer

I tabellen nedan redovisas hur respondenterna har svarat på frågan om hur man helst skulle vilja göra avrop. Lite mer än hälften av respondenterna (56,2 %) svarar att man föredrar avrop från en leverantör.

Avropsform	Antal	Procent (%)
Avrop från en leverantör	81	56,2
Rangordning med flera leverantörer	24	16,7
Särskild fördelningsnyckel med flera leverantörer	15	10,4
Förnyad konkurrensutsättning med flera leverantörer	3	2,1
Komboavtal, vänligen ange förslag på värdegräns:	1	0,7
Vet ej	20	13,9

I enkäten ställdes även en fråga om hur många leverantörer man tycker att det är lämpligt att teckna ramavtal med? Svaren redovisas i tabellen nedan.

Antal leverantörer	Antal respondenter	Procent (%)
1	50	35
2	22	15,4
3	43	30,1
Vet ej	28	19,6

6.2.7 Kommande ramavtal

I enkäten ställdes frågan om man förslag på andra varor, varugrupper eller tjänster som bör omfattas av kommande ramavtal? Några respondenter svarar köksartiklar och några respondenter svarar artiklar som återfinns på andra ramavtal såsom kopieringspapper, städ mm. Ett urval av svaren redovisas nedan.

- "Köksartiklar."
- "Första hjälpen artiklar."

- *"Engångsartiklar ex. tallrikar, bestick, dukar, muggar mm."*
- *"Fler modeller av förvaringslådor, fler modeller av bläckpennor som är arkivbeständiga."*
- *"Toner till skrivare, hygienartiklar."*
- *"Mindre verktyg (skruvmejsel mm), spikar, skruvar, enklare el-artiklar, husgeråd."*
- *"Varugrupperna är bra men behöver ses över vad som faktiskt går som kontorsmaterial och inte övergränsande mot andra upphandlade avtal."*
- *"Desinfektionsservetter för tangentbord."*
- *"Ergonomiska blyerts dvs tjocka och med ett bra grepp. Ergonomiska bläckpennor (arkivbeständiga). Möss som är användbara av kvinnliga händer dvs inte så stora."*
- *"Enklare städ mtrl."*
- *"Underarmsstöd."*
- *"Handsprit."*
- *"Godis."*
- *"Skulle det kunna finnas skäl att förenkla avropen genom att en och samma leverantör tillhandahåller både kontorsmateriel, kopieringspapper och städ- och hygienmateriel."*

I enkäten kunde myndigheterna kryssa i vilka av nedan angivna krav man anser är viktigast i en kommande upphandling? Utbud av varor fick flest svar av respondenterna. Därefter pris, miljökrav och kvalitet. Svaren redovisas i tabellen nedan.

Krav	Antal	Procent (%)
Utbud av varor	128	88,9
Kvalitet	108	75
Tjänster kopplade till varorna	21	14,6
Pris	123	85,4
Miljökrav	112	77,8
Snabba leveranser	84	58,3
Anslutning till E-handel	95	66
Funktioner i webbshop	70	48,6
Kundtjänst/produktsupport	58	40,3
Annat, vänligen ange vad:	4	2,8

Pris och sortimentsbredd är även det som flest respondenter tycker är viktigast att prioritera i utvärderingen av ramavtalsupphandlingen. Därefter kommer hållbarhet, leveranstid och kvalitet.

6.2.8 Sammanfattning av myndighetsenkät

Av myndighetsenkäten framgår att myndigheterna i stort sett är nöjda med ramavtalet. Majoriteten av respondenterna tycker att det har varit lätt eller mycket lätt att avropa ifrån ramavtalet. Flera respondenter svarar att det är bra att det är ett stort utbud av varor och att e-handeln fungerar bra samt att det är snabba leveranser.

Det finns ett framtida behov av kontorsmateriel inom samtliga produktområden, även fast

behovet varierar mellan de olika delområdena. Block och pennor är det som flest myndigheter har angett att de har behov av under de kommande åren. Lite mer än hälften av respondenterna har svarat att man föredrar att göra avrop från en leverantör.

6.3 Referensgruppsmöte med myndigheter

De myndigheter som i enkäten, via avropa.se eller på annat sätt anmält intresse att medverka i referensgruppen bjöds in till ett möte på Kammarkollegiet. Referensgruppsmötet hölls digitalt via Skype.

Sammanlagt bjöds tolv avropsberättigade myndigheter in till referensgruppsmöte. Sju (7) personer från totalt sju (7) myndigheter deltog varav tre (3) deltagare representerade de tre (3) största användarna av ramavtalet.

Syftet med referensgruppsmötena var att, som ett komplement till enkäten, på ett fördjupat plan ge myndigheterna möjlighet att dela med sig av sina erfarenheter rörande det befintliga ramavtalet och ge generella synpunkter avseende en eventuellt kommande upphandling av ett statligt ramavtal.

6.3.1 Redovisning av referensgruppsmöte

Nedan redovisas några av frågorna som diskuterades under referensgruppsmötet.

6.3.2 Fördelar och nackdelar med nuvarande ramavtal

Referensgruppen ansåg att en av de främsta fördelarna med de nuvarande ramavtalen är det stora sortimentet. Några övriga fördelar som nämndes var att det är bra priser och en trygg leverantör. En myndighet tycker att det är bra att de inte behöver göra en egen upphandling och en myndighet lyfte fram att det är bra med en integrerad katalog.

Referensgruppen hade även vissa negativa erfarenheter. Ett par myndigheter har haft problem med att leverantören ibland skickar alla sina artiklar för att läsa in i e-handelssystemet och inte bara de avtalade sortimentet. Flera myndigheter har önskemål om att endast kunna läsa in en mindre del av leverantörens sortiment. Ett par myndigheter nämnde att de idag själva manuellt väljer ut vilka artiklar från leverantörens prislista som de ska publicera och att det är ett stort arbete.

Flera myndigheter nämnde att de har haft problem att en vara har utgått och ersatts med en vara med samma funktion men med ett nytt artikelnummer. Det ställer till det i e-handelssystemet för myndigheten. Ersättningsvaran skickas inte heller automatiskt till myndigheten.

En myndighet berättade att anledningen till att de inte använt avtalet förut var att det på ramavtalet saknas pentryartiklar, porslin, bestick mm samt att det finns också en begränsning av vilka orter som skåpservice erbjuds på.

En ytterligare nackdel som lyftes under mötet var att prisbilagan på avropa inte alltid stämmer med de som förs in i e-handelskatalogen.

6.3.3 Förbättringsförslag

På referensgruppsmötet ställdes frågan om myndigheterna hade några förbättringsförslag inför kommande upphandling. En myndighet svarade att man önskar att det på det kommande ramavtalet ska finnas fler typ 1 miljömärkta produkter. Man nämnde att konkurrensen är en viktig aspekt för att kunna få in fler miljömärkta produkter och att exempelvis Frankrike och USA har fler miljömärkningar än vad som finns i Sverige. Myndigheten har miljö och typ 1 märkningar som ett stort fokusområde. Myndigheten nämnde även att det bör finnas ett krav på att miljömärkta produkter ska synas först så att det är de som myndigheter köper i första hand. Myndigheten föreslog att man i ramavtalsupphandlingen ska utvärdera på att leverantören ska kunna göra en sortering efter myndighetens önskemål.

Samma myndighet nämnde även att man anser att social hållbarhet också är en viktig aspekt och man i ramavtalsupphandlingen bör ställa krav tredjepartscertifiering likt SA8000³ för social hållbarhet samt att det bör finnas ett krav på att leverantören har en redovisning/deklaration av CO2 utsläpp.

Några övriga förslag var att en myndighet önskar en rabattsats på övrigt sortiment samt att en annan myndighet önskar att det ska vara fraktfritt vid ett billigare belopp.

6.3.4 Sortimentet

Referensgruppen var huvudsakligen nöjda med det nuvarande sortimentet på ramavtalet. En myndighet ansåg att sortimentet ska begränsas till renodlat kontorsmaterial då man har egna ramavtal för närliggande produktområden.

Tre myndigheter sade att man anser att produkter som finns på närliggande statliga ramavtal inte ska vara med på ramavtalet, t ex som hygien- och städmaterial, påsar, papperskorgar och ergonomiska produkter. En myndighet tyckte dock att det hade varit bra att kunna avropa kontorspapper samt enklare köksutrustning för pentryn ifrån ramavtalet.

En myndighet nämnde att man saknar plastlådor med återvunnen plast. Dessa finns att köpa men är inte avtalade. Ramavtalsansvarige förtydligade att det inte går att lägga till nya artiklar under avtalets gång utan det finns endast möjlighet till ersättningsprodukter.

En myndighet sade att man önskar kunna avropa enklare vaktmästartjänster ifrån ramavtalet.

---

³ <https://sa-intl.org/programs/sa8000/>

Ett par myndigheter nämner vikten av att som myndighet själv kunna välja vilka artiklar/produktgrupper som man vill kunna avropa ifrån.

En myndighet lyfte att det är jättebra att ramavtalet inkluderar många artiklar och att det på tidigare avtal var alldeles för få artiklar.

6.3.5 Skåpservice

Två myndigheter nämnde att man använder sig skåpservice och det fungerar bra men att den ena myndigheten önskar tjänsten på fler orter. Ingen av myndigheterna har tecknat SUA avtal för utförande av tjänsten utan man använder sig i stället av ledsagning.

6.3.6 Utvärderingsmodell

Referensgruppen hade inte många synpunkter rörande vilken utvärderingsmodell som bör användas i kommande upphandling. En myndighet tyckte att nuvarande utvärderingsmodell är toppen och att lägsta pris passar bra inom detta område samt att det fungerar bra med en öppen och en dold varukorg. En myndighet ansåg att man i utvärderingen bör utvärdera på antalet typ 1 miljömärkta produkter och att man eventuellt kan utvärdera på möjligheten till återbruk av produkter.

6.3.7 Avtalsvillkor

Referensgruppen var huvudsakligen nöjda med de nuvarande avtalsvillkoren eller hade ingen åsikt. En myndighet nämnde att man önskar så få tillkommande kostnader som möjligt då det blir krångligt och att allt bör bakas in i priset för varorna.

En myndighet svarade att man önskar mer information ifrån leverantören ifall det blir leveransförsening eller ifall det blir delleveranser. En annan myndighet lade till att det måste vara tydligt ifrån leverantörens håll vad som gäller vid ersättningsvaror och att varan har ett nytt artikelnummer. Kommer varan att levereras eller behöver man lägga en ny order? Myndigheten nämnde att om varan plockas bort är risken stor att man hamnar under gränsen för fraktfritt.

Det rådde delade meningar i referensgruppen huruvida summan för fraktfritt borde höjas eller sänkas.

En myndighet nämnde även att man önskar att kunna få en e-handelskatalog som är anpassad efter myndighetens behov/önskemål utan extra kostnad.

6.3.8 Avropsordning

Referensgruppen var i stort eniga om att man förespråkar rangordning som avropsform på ramavtalet.

6.3.9 Fokusområden

Vad gäller miljö så framförde en myndighet att miljökrav är viktigt och att de önskade det ställs krav på redovisning av utsläpp och att antalet miljökrav på pennor ska ökas, se även avsnitt 6.3.3 Förbättringsförslag ovan. En annan myndighet nämnde att de upphandlat miljömärkta batterier tidigare i en egen upphandling.

Angående e-handel så är ramavtalsområdet ett område som lämpar sig väl för e-handel. Några myndigheter nämnde att de har en punchout lösning och några myndigheter berättade att man använder sig att en integrerad katalog. En myndighet nämnde att man ibland hamnar lite efter när man använder en integrerad katalog då prislistorna hinner uppdateras redan innan de hunnit läsa in den nya prislistan.

En myndighet svarade att man jobbar mot Peppol-format och föreslog att det kan vara ett krav som man kan ställa i upphandlingen, dvs att alla meddelanden går via Peppol och inte bara fakturan.

En annan myndighet nämnde att leverantörerna ibland är lite väl optimistiska när det kommer till e-handel och att man kanske bör man stämma av ifall leverantörerna klarar av att ha dessa e-handelslösningar från dag ett på avtalstiden.

Gällande tillgänglighet föreslog en myndighet att det ska finnas mer greppvänliga pennor på ramavtalet.

6.4 Sammanfattning av referensgruppsmöte

Myndigheterna är i huvudsak nöjda med den föregående upphandlingen och det nuvarande ramavtalet. Avropsordningen och det stora sortimentet är de främsta fördelarna.

En synpunkt som återkom under referensgruppsmötet var myndigheters önskemål om att själva kunna styra/välja vilka artiklar/produktgrupper av leverantörens avtalade sortiment som ska ingå myndighetens e-handelslösning.

7 Marknadsundersökning

7.1 Inledning

För att kartlägga marknadens utbud inom det aktuella ramavtalsområdet och samla in och analysera synpunkter på det befintliga ramavtalet har det i förstudien genomförts en enkätundersökning samt möten med tre potentiella anbudsgivare och nuvarande ramavtalsleverantör.

7.2 Marknaden

På marknaden finns flera olika leverantörer som säljer kontorsmateriel. Av leverantörmötena framgår att det är två till tre företag som har möjlighet att lämna anbud på det statliga ramavtalet. Under den pågående ramavtalsperioden har Staples köpts upp av Lyreco och ingår nu i Lyreco Advantage Sweden AB. Detta innebär att antalet leverantörer på marknaden har blivit färre.

Leverantörernas sortiment innehåller tusentals olika varor inom olika produktkategorier och konkurrensen på marknaden måste anses vara påtaglig eftersom prispressen är hög då flera av leverantörerna har ett liknande sortiment.

7.3 Leverantörsenkät

En enkät gick via branschorganisationen KEPÅ ut till 36 leverantörer på marknaden och enkäten publicerades även på Avropa. Enkäten besvarades av endast fyra (4) respondenter. På grund av det bristfälliga underlaget går det inte att dra några tydliga slutsatser av de svar som inkom, enkätsvaren kommer således inte redovisas i denna förstudierapport. Enkäten i sin helhet bifogas som en bilaga till denna förstudierapport (se bilaga 2).

Syftet med enkäten var att undersöka de utbud som kan erbjudas på marknaden vad gäller Kontorsmateriel inom ramavtalsområdet. Vidare var syftet att ge leverantörer möjlighet att dela med sig av sina erfarenheter rörande det befintliga ramavtalet och ge generella synpunkter avseende en eventuellt kommande upphandling av ett statligt ramavtal.

I samtal med leverantörer har det framkommit att de har haft fullt upp med att svara på andra upphandlingar och man har helt enkelt inte haft tid till att avsätta tid till att svara på enkäten. Det var även väldigt många frågor i enkäten vilket kan ha fått potentiella respondenter att låta bli att svara på enkäten. Det kan dock nämnas att det har varit väldigt låg svarsfrekvens på de tidigare genomförda leverantörsenkäterna av kontorsmateriel.

7.4 Leverantörmöten

Förstudieprojektet har genomfört möten med nuvarande ramavtalsleverantör Lyreco Advantage Sweden AB samt med leverantörerna AllOffice Nordic AB, Office Depot Svenska AB och Kontorab AB.

7.4.1 Redovisning av leverantörmöten

Nedan redovisas några av de frågor som diskuterades under leverantörmötena.

7.4.2 Marknadens förändring och utveckling

Flera av leverantörerna beskrev att det faktum att Lyreco har köpt upp Staples innebär en förändring på marknaden och att det troligtvis innebär att det bara är två till tre leverantörer som har möjlighet att lämna anbud i en kommande upphandling av det statliga ramavtalet.

Majoriteten av leverantörerna beskrev hur de har påverkats av pandemin och kriget i Ukraina. Några av leverantörerna berättade att det har varit kraftiga kostnadsökningar för råvaror och frakt och att det är en utmaning att hantera prisjusteringarna.

Enligt en leverantör har försäljningen av städ- och kemartiklar har ökat under pandemin. Annars har försäljningen gått ner. En annan leverantör berättade att mycket av produkterna köps ifrån Asien där är det brist på containrar vilket medför stora kostnader.

7.4.3 Ramavtalens utbud

Leverantörerna fick frågan om det finns produkter eller produktgrupper som man tycker saknas på det nuvarande ramavtalet. Majoriteten av leverantörerna svarade att man inte tycker att det saknas några produkter på ramavtalet. En leverantör föreslog att ha med pentryprodukter såsom kaffe, pappmuggar, servetter, skedar och assietter i ett kommande ramavtal.

På frågan om man erbjuder tjänsten skåpservice svarade samtliga leverantörer att man erbjuder skåpservice. Dock skiljer det sig avseende vart i landet man erbjuder tjänsten. Några leverantörer svarade att man erbjuder tjänsten över hela Sverige och någon svarade att man erbjuder tjänsten på orter där man har fysiska butiker.

Leverantörerna fick även frågan om det saknas några tjänster på ramavtalet. En leverantör svarade att man saknar fruktkorgar, dryck och varuautomater på ramavtalet. En annan leverantör svarade att det är bra att dela ”tjänster” från ”produkter” då det primärt handlar om olika leverantörer (med undantag för skåpservice).

7.4.4 Avropsordning/antal leverantörer

Majoriteten av leverantörerna föredrar rangordning som avropsform på ramavtalet. Leverantörerna hade lite olika åsikter om hur många leverantörer som Kammarkollegiet bör teckna avtal med. En leverantör svarade att det är vettigt att ha avtal med en

leverantör då det är kostsamt att vara ramavtalsleverantör och att man då bör få all omsättning. Övriga leverantörer svarade att det vore vara bra att teckna avtal med ytterligare en eller två leverantörer. Nedan redovisas deras svar.

- Leverantör nummer ett kommer troligtvis att kunna leverera till 99 %. Men med tanke på vad som händer runt om i världen är det bra med en andra leverantör som kan säkra upp leveranserna av kontorsmateriel.
- För att ha ett stabilt flöde av försörjning är rangordnat avtal med en vald första-leverantör säkrast för er över tid.
- Ett rangordnat avtal med tre leverantörer där den vinnande leverantören är rangordnad först är en säkrare modell för att snabbt komma åt varor vid en eventuell bristsituation, något som är mer aktuellt nu i och med pandemi och krig i Europa än tidigare.

En leverantör påpekade att det statliga avtalet och Addas avtal är de stora avtalen för leverantörerna i branschen. Förlorar man upphandlingen svider det mycket och det kan innebära att man behöver göra sig av med personal.

7.4.5 Anbudsområden

På frågan om upphandlingen bör delas upp i fler anbudsområden svarade två leverantörer att man inte anser att upphandlingen ska delas upp i anbudsområden utan att det ska vara ett rikstäckande ramavtal. Som skäl till det angav man att det skulle bli för spretigt respektive att då statliga myndigheter finns utspridda över hela landet skulle en annan geografisk fördelning bli konstig.

En leverantör svarade att man tyckte att Kammarkollegiet hade ett bra upplägg tidigare. De större myndigheterna hade i ett avtal med förnyad konkurrensutsättning och de mindre hade ett avtal med rangordning. Man utgick ifrån antal anställda för att dra en gräns vilken myndighet som skulle tillhöra respektive avtal.

7.4.6 Utvärdering

På mötena ställdes frågor kring utvärderingsmodellen. Majoriteten av leverantörerna svarade att pris är det viktigaste utvärderingskriteriet. En leverantör svarade att det upplägg som användes vid förra upphandlingen är det bästa för att det ska bli så rättvist som möjligt. En annan leverantör svarade att varukorg och lägst pris är det mest rättvisa.

En leverantör förespråkade att varor som köps ofta ska utvärderas på nettopriset och att varor som köps mer sällan ska utvärderas på bruttopriset. En annan leverantör sade att man inte tycker att man ska utvärdera på en officiell bruttoprislista utan att priser på en nettoprislista bör vara grund till den dolda varukorgen.

På mötena ställdes även frågan hur man ser på att utvärdera priser för skåpservice. Nedan redovisas ett urval av svaren.

- Alla vet att det kostar pengar och därför är det bästa att Kammarkollegiet sätter ett fast pris för skåpservice. Öppnar Kammarkollegiet upp för att anbudsgivare ska prissätta tjänster kommer priserna pressas på ett osunt sätt.
- När vi räknar på en affär är det totalen som räknas. Så det spelar egentligen ingen roll. Men det enklaste är ett fast pris.
- Viktigt att det kommer med ett pris då det är en tjänst som utförs av medarbetare med lön, utan pris risker det tas genvägar för att hålla nere kostnaden internt här.
- I vissa upphandlingar ska denna tjänst vara gratis så det är bra att man får ta betalt då det kostar leverantörerna pengar.
- Vi anser att det bör finnas ett krav på en viss omsättning för att kunna avropa skåpservice. Ett annat alternativ är att använda förnyad konkurrensutsättning vid avrop av skåpservice om man har flera leverantörer i avtalet.

På mötena ställdes även frågan om man hade några synpunkter på varukorgarna som användes i den förra upphandlingen av Kontorsmateriel. En leverantör lyfte fram vikten av att genomföra en extern remiss på varukorgen och att det vore önskvärt att Kammarkollegiet anger referensartikelnummer på en artikel som uppfyller de ställda kraven enligt kravspecifikationen i varukorgen.

Leverantörerna fick frågan om det fanns något eller några krav i den förra upphandlingen som vi inte bör ställa i den kommande upphandlingen. Nedan redovisas ett urval av svaren.

- Kravet att det inte är tillåtet att offerera samma artikel på mer än en position.
- I föregående upphandling var det väldigt inrutat t ex krav på att block skulle vara vissa mått, krav på en viss färg, förpackningsstorlek mm. Ett förslag är att mer se till funktion i stället.
- Otydlighet kring krav på varuprover.
- Otydlighet kring krav varukorgsuppfyllnad för den dolda varukorgen.
- Kravet om att anbudsgivare ej får offerera några andra färger avseende samma vara i bilaga Övrigt sortiment.

7.4.7 Sortimentet

Leverantörerna fick också frågan om de tyckte att sortimentet bör begränsas.

Leverantörerna var generellt negativt inställda till en begränsning av sortimentet. En leverantör sade att om Kammarkollegiet begränsar sortimentet måste det tydligt framgå i upphandlingen.

En annan leverantör sade att ett modernt avtal inte borde utgöras av en statisk lista av specifika artikelnummer utan det borde i stället vara en tydlig modell för ett komplett, modernt och uppdaterat sortiment. Detta då världen är mer snabbväxande, utveckling inom miljöområdet, lagstiftning och nu pandemi och krig i Europa gör att förändringar sker snabbt och utanför leverantörernas kontroll.

7.4.8 Allmänna villkor

Leverantörerna hade inga generella synpunkter på de allmänna villkoren som beskrevs som välfungerande.

Prisjustering

Nedan redovisas leverantörernas synpunkter avseende prisjustering.

- Normalt bör prisjusteringarna ske en gång per år. Dock är det orimligt just nu då prisjusteringarna från underleverantörerna kommer in hela tiden.
- Förslår att man i ett eventuellt kommande avtal ska använda ITPI spin 2015 som prisjusteringsindex då det är likt verkligheten. Där väljer man ut relevanta produktgrupper som ska användas som grund för prisjusteringen. Till exempel kan man utgå ifrån att papper ska stå för 50% av justeringen.
- Det sämsta alternativet vore att använda KPI som index då det inte är relevant för branschen.
- I en del avtal finns inget index alls. Leverantören ska i stället presentera en ny prislista och redovisa nya priser som baseras på underleverantörernas prisjusteringar.
- Index är inte verklighetstroget i dessa tider med tanke på de ökade fraktkostnaderna. Index är ändå det mest rättvisa. Man bör justera priset var sjätte månad.
- Utifrån det nuvarande världsmarknadsläget vore en dialog om priserna varje halvår, förslagsvis inför 1 januari och 1 juli varje år även från kontraktets start vara rimlig, där era nuvarande index IMPI och AKI kompletteras med PPI och TPI samt även öppnar upp för en dialog om dokumenterade extraordinära höjningar från producenter på världsmarknaden.
- Importprisindex är det som funkar bäst. Prisjusteringar bör göras en gång per halvår med tanke på hur läget är.

Fraktkostnad

Nedan redovisas leverantörerna synpunkter och svar avseende fraktkostnad.

- Fraktfritt inom Sverige på order över 2000 kr med undantag av expressorder, anskaffningsartiklar och ej lagerhållet katalogsortiment.
- Det bör inte finnas något som är fraktfritt. En fraktfri gräns på 2000 - 3000 kr är rimligt.
- Vi anser att det är bättre att varan får bära sin kostnad och frakten sin. Vi betalar frakt oavsett så är det ”fri frakt” så läggs kostnaden på varan i stället. Men standard i branschen är fraktfritt.

På mötena ställdes frågan om leverantörer bör kunna ta betalt för mer miljövänliga leveransalternativ. En leverantör svarade att det i så fall gäller att transportören har den tjänsten. I tätorter brukar miljöalternativ finnas så där skulle man kunna ställa krav på mer miljövänliga transporter. En annan leverantör svarade att det är svårt att ta ut en kostnad då det är olika lösningar i olika delar av landet.

En leverantör kommenterade att om Kammarkollegiet skulle ställa krav på att leverantören ska kunna redovisa en myndighets koldioxidutsläpp så vore det omöjligt för dem att uppfylla kravet då det är många olika och små firmor som kör. Man sade att man

skulle ha väldigt svårt att ta fram den typen av statistik.

Två av leverantörerna lyfte fram den miljömässiga vinsten med att samla ihop beställningar och frakta mer vid samma tillfälle.

Leveranstider

Nedan redovisas leverantörernas svar avseende leveranstider.

- Vår leveranstid är 1-2 vardagar. När det kommer till ej lagerhållna varor är det olika då det beror på underleverantörerna. Generellt kan man säga att leveranstiden för ej lagerhållna varor ska vara max 14 dagar.
- Om en order görs innan kl 12 skickas den i regel samma dag. Sen beror det på vart i Sverige varorna ska. Inom 24-28 timmar brukar leveranserna komma till kunden. Leveranstid för ej lagervara varor är omöjligt att säga, det beror på underleverantören och vad det är för produkt.
- Order på lagerhållna artiklar levereras nästkommande arbetsdag om beställningen lagts före kl. 12.00. Till Gotland samt orter med postnummer som börjar med 82 och uppåt tillkommer en transportdag. Till norra Norrland tillkommer ytterligare en transportdag. Beställningsvaror varierar normalt mellan 5-14 dagar och anges beroende på vilken leverantör och vilken leveranssträcka det är.
- Våra kunder tycker att det är viktigare att man vet när leveransen kommer än att den kommer fort. De flesta avtal har en fast leveransdag, en gång per vecka. Dock bör det finnas ett expressleveransalternativ med i upphandlingen.

7.4.9 Sortiment

Leverantörerna fick frågan om hur många möjligheter till ändring/uppdatering av sortiment de tycker är rimligt. Nedan redovisas leverantörernas synpunkter avseende uppdateringar.

- En till två gånger per år är bäst men kvartalsvis kan även fungera.
- Var tredje månad är rimligt. Ett levande sortiment är så som branschen ser ut.
- Vi ändrar sortimentet löpande eftersom underleverantörerna styr. De kan sluta leverera vissa produkter och lägga till andra produkter. Det är rimligt att se över sortimentet kvartalsvis eller en gång i halvåret.

7.4.10 Sammanfattning av leverantörsmöten

Sammanfattningsvis så tycker majoriteten av leverantörerna inte att det saknas några produkter på det nuvarande ramavtalet. Leverantörerna förespråkar rangordning som avropsform men man ger olika svar på om avtal ska tecknas med en eller flera leverantörer.

Leverantörerna beskrev hur de har påverkats av Covid-19-pandemin och dess efterverkningar främst genom kraftiga kostnadsökningar och majoriteten av leverantörerna anser att prisjusteringsklausulen i det nuvarande ramavtalet behöver ses över till kommande upphandling.

7.5 Branschorganisation

7.5.1 Om branschorganisationen

KEPA är en branschorganisation vars medlemmar är verksamma inom områdena Kontor, Emballage, Papper och Angränsande produktområden (därav namnet KEPA)⁴. KEPA har 36 stycken företag som medlemmar. KEPA har tagit fram generella riktlinjer för upphandling. Syftet med riktlinjerna är att bidra till en god upphandlingsmiljö i branschen.⁵

---

⁴ <http://kepa.nu/om-kepa>

⁵ <http://kepa.nu/leveransvillkorupphandling>

8 Omvärldsanalys

Covid-19-pandemin förändrade många sätt att arbeta, och för en del organisationer kan förändringen bli bestående. En del medarbetare kommer antagligen att delvis fortsätta att arbeta hemifrån vilket torde påverka myndigheters behov av kontorsmateriel och dess tillhörande tjänster. Covid-19-pandemin och Rysslands invasion av Ukraina har även medfört kostnadsökningar på råvaror, energi och frakt vilket påverkar priset på varor inom ramavtalet. Mycket av produkterna köps ifrån Asien där det är brist på containrar vilket också medför ökade kostnader.

Certifieringssystemen PEFC och FSC har beslutat att betrakta virke och träbaserade produkter från Ryssland och Belarus som konfliktvirke. Beslutet betyder att trä- och träbaserade produkter från Ryssland och Belarus inte får ingå i varken PEFC- eller FSC-certifierade produkter.⁶

---

⁶ <https://www.skogsindustrierna.se/aktuellt/nyheter/2022/03/pefc-klassar-tra-fran-ryssland-som-konfliktvirke/>

9 Relevant lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd

9.1 Reach-förordningen

Reach-förordningen handlar om registrering, utvärdering, tillstånd och begränsningar av kemiska ämnen. Reach innehåller också krav på användare av kemikalier, vilket inte förekommer i tidigare lagstiftning.⁷

9.2 Producentansvar

Förordning (2018:1462) om producentansvar för förpackningar.⁸

Förordning (2008:834) om producentansvar för batterier.⁹

Förordning (2008:834) om producentansvar för elutrustning.¹⁰

Direktiv 2012/19/EU om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (WEEE).¹¹

9.1 RA-FS

Generella föreskrifter (RA-FS). Riksarkivets generella föreskrifter och allmänna råd publiceras i Riksarkivets författningssamling (RA-FS). Föreskrifterna ska i regel tillämpas av alla statliga myndigheter.¹²

Det finns även olika standarder som innehåller tekniska krav för olika produkter som regleras i föreskrifterna. Några exempel är:

- SS-ISO 11798, Dokumentation - Beständighet och hållbarhet hos skrift på papper - Krav och provningsmetoder.

---

⁷ <https://www.kemi.se/lagar-och-regler/reach-forordningen>

⁸ <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/producentansvar/producentansvar-for-forpackningar/>

⁹ <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/producentansvar/producentansvar-for-batterier/>

¹⁰ <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/producentansvar/producentansvar-for-elutrustning/>

¹¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/LSU/?uri=celex:32012L0019>

¹² <https://riksarkivet.se/generella-foreskrifter>

- SS-ISO ISO 16245, Information och dokumentation - Boxar, aktomslag och andra förvaringsmedel, gjorda av cellulosamaterial, för förvaring av dokument av papper och pergament

10 Hållbarhet

10.1 Inledning

Med hållbar offentlig upphandling menas att offentlig sektor tillgodoser sitt behov av varor och tjänster på ett sätt som säkerställer den goda affären sett till hela livscykel. Hänsyn ska inte bara tas till de fördelar som uppstår för organisationen utan även till samhället i sin helhet, samtidigt som anskaffningen görs på ett sätt som minimerar skador på miljön.

Kammarkollegiets målsättning är att inom ramen för verksamhetens uppdrag, offentlig sektors behov och lagstiftningens möjligheter, på ett ansvarfullt sätt beakta miljö och sociala hänsyn vid upphandling och förvaltning av de statliga ramavtalen. De statliga ramavtalen ska bidra till att offentlig sektor kan möta de mål som satts i den nationella upphandlingsstrategin, Agenda 2030 och de nationella miljömålen.

Förutsättningarna för hållbarhetskrav varierar dock mellan de olika ramavtalsområdena och branscherna. I förstudiearbetet utreds därför vilket behov av hänsyn till de olika hållbarhetsdimensionerna som behöver tas för att möta olika strategiska mål men även de risker som finns inom det specifika ramavtalsområdet.

Av 4 kap. 3 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU) framgår att en upphandlande myndighet bör beakta miljöhänsyn, sociala och arbetsrättsliga hänsyn vid offentlig upphandling om upphandlingens art motiverar detta. Hållbarhetshänsyn kan tas i alla delar av en upphandling, dvs. som kvalificeringskrav (t.ex. krav på miljöledningssystem), som tekniska krav (t.ex. krav på viss märkning eller certifiering), eller som kontraktsvillkor (t.ex. arbetsrättsliga villkor).

Av 17 kap. 4 § LOU framgår vilka skyldigheter en upphandlande myndighet har att kräva att leverantören fullgör kontraktet i enlighet med ILO:s kärnkonventioner. Detta gäller i de fall svensk arbetsrätt inte är tillämplig.

Av 9 kap. 2 § LOU framgår att när det som anskaffas ska användas av fysiska personer ska de tekniska specifikationerna bestämmas med beaktande av samtliga användares behov, vilket innebär att en upphandlande myndighet i vissa fall är skyldig att beakta tillgänglighet i upphandlingen.

Nedan redovisas vilka analyser gällande hållbarhetshänsyn (miljö, och sociala krav samt tillgänglighet) som genomförts för det aktuella ramavtalsområdet.

10.2 Miljökrav

Generellt bör ramavtalsleverantörerna inom detta, liksom i övriga, ramavtalsområden kontinuerligt arbeta med att förbättra och ta hänsyn till miljöaspekter för att förebygga och

undvika negativ miljöpåverkan. Det handlar om åtgärder för att minska konsumtion och onödig användning av negativt miljöpåverkande resurser som elektricitet, resor, papper och liknande.

10.2.1 Myndigheterna

Myndighetsenkäten

39 % av myndigheterna som har svarat på myndighetsenkäten har avropat miljömärkta varor från det befintliga ramavtalet. 11 % har inte gjort det och 50 % svarar att man inte vet om man har gjort det.

I enkäten ställdes frågan om man anser att varorna som omfattas av nuvarande ramavtal uppfyller myndigheternas behov avseende hållbarhet. Mer än hälften av respondenterna (61 %) svarar att de anser det och 9 % svarar att de inte anser det. 30 % av respondenterna svarar att man inte vet. Som skäl till att man inte anser att varorna som omfattas av nuvarande ramavtal uppfyller myndigheternas behov avseende hållbarhet svarar några myndigheter att man tycker att det är för få varor i sortimentet som är miljömärkta.

67 % av respondenterna har svarat att de vill kunna avropa miljömärkta varor från ett kommande ramavtal. 32 % vet inte om man vill kunna göra det. På frågan om vad för miljömärkta varor man vill kunna avropa svarar flera myndigheter så många varor som det är möjligt.

84 % av respondenterna har svarat att man är intresserade av att beställa varor som görs av returplast (t.ex. pennor, tejphållare och häftapparater) och 88 % av respondenterna har svarat att man är intresserade av att beställa varor som görs av returpapper (t.ex. block, arkivpärmar, arkivkartonger).

Några exempel på förslag på miljökrav som respondenterna föreslår är krav på typ 1 miljömärkta varor såsom Svanen, krav på ISO 14001 och miljökrav på transporter.

Referensgruppsmötet

Även på referensgruppsmötet diskuterades hållbarhet och även där fanns önskemål om fler miljömärkningar. En myndighet ansåg att en viktig aspekt för att kunna få in fler miljömärkta produkter är att söka konkurrens utomlands. Enligt myndigheten har t ex Frankrike och USA fler miljömärkningar än vad som finns i Sverige. Samma myndighet ansåg att det borde finnas ett krav på att miljömärkta produkter ska synas först så att de ska vara de som man ska köpa i första hand. Myndigheten lyfte även fram att social hållbarhet är en viktig aspekt och att man skulle vilja att det ställdes krav på tredjepartscertifiering likt SA8000 eller likvärdigt. Myndigheten ansåg även att det borde finnas ett krav på att leverantören ska redovisa CO₂ utsläpp.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att det finns ett stort intresse avseende hållbarhet hos myndigheterna.

10.2.2 Leverantörerna

Miljöledningssystem

Samtliga leverantörer som projektet hade möten med har ett certifierat miljöledningssystem enligt ISO 140001.

Miljöpåverkan

På frågan om var finns den största negativa miljöpåverkan i de produkter och eventuella tjänster man tillhandahåller svarar en leverantör transporten och en annan leverantör svarar tillverkningen och transporten.

Miljömärkta varor

Utifrån mötena med leverantörerna framgår att Svanen, Eu-Ecolabel, pefc och fsc är vanliga miljömärkningar. I leverantörernas webshoppar kan man filtrera efter miljömärkta varor.

Underleverantörer

För att säkerställa att leverantörernas underleverantörer arbetar aktivt med hållbarhet nämnde ett par av leverantörerna att de använder av en uppförandekod som underleverantörerna måste förhålla sig till och underteckna.

En leverantör berättade att de jobbar aktivt med kontroller av leverantörerna. När de tar in en ny leverantör görs en leverantörsanalys. Två leverantörer nämnde att de gör tredjepartsrevisioner av underleverantörer.

Övrigt

En leverantör lyfte fram att man anser att det är viktigt att ställa miljökrav som är etablerade i gällande lagstiftning och i gällande standarder på marknaden. Enligt leverantören försöker upphandlande myndigheter ibland gå "utöver" och "driva utvecklingen" vilket ställer till problem. Det är enligt leverantören omöjligt att ställa om produktion av artiklar på så kort tid att skapa nya artiklar som uppfyller nya krav som inte finns i lagstiftning och standarder sen innan.

En annan leverantör föreslog att man kan ställa krav på att PVC inte får förekomma i plast då det håller på att slussas ut.

10.2.3 Kemikalieinspektionen

Projektgruppen hade under mars månad ett möte med medarbetare på Kemikalieinspektionen. Några av mötespunkterna sammanfattas nedan.

Kemikalieinspektionen tyckte i stort att det var ett bra upplägg i förra upphandlingen men man skulle kunna ställa krav på Svanenmärkning på fler produkter. Man sade att det t ex finns utrymme att skärpa kraven på pennor i en kommande upphandling och att Svanens kriterier för trycksaker och papper kanske också kan användas.

Man hade även ett förslag att ha ett separat krav kopplat till kandidatförteckningen. Det finns ett lagkrav att en producent ska kunna redovisa ifall deras produkter innehåller mer

än 0,1 % av något ämne som finns på förteckningen. Kemikalieinspektionen föreslog att man upphandlingen ställer krav att produkterna inte får innehålla mer än 0,1 % av något av ämnena som finns med på förteckningen.

På frågan om vilka miljömärkningar som främst är relevanta i kommande upphandling svarade Kemikalieinspektionen Svanen, Ecolabel (framförallt papper), FSC (blyertspennor) och PEFC (för mindre produkter).

Kemikalieinspektionen berättade att det kommer en ny batteriförordning inom EU om något år. Förordningen handlar mycket om miljökrav i offentlig upphandling och det finns en vilja att styra bort från engångsbatterier och i stället hänvisa till att använda laddningsbara batterier i större utsträckning.

10.2.4 Svanen

Projektgruppen hade under april månad ett möte med medarbetare ifrån Svanen. Några av mötespunkterna sammanfattas kort nedan.

Svanen arbetar på uppdrag av regeringen. Svanen och EU-blomman (EU-Ecolabel) är märkningarna som de arbetar med. De utgår ifrån ett livscykelperspektiv vid framtagande av kriterier. Kriterierna uppdateras ungefär vart femte år och då måste de som har licens söka om.

Enligt Svanen gäller fortfarande de Svanenmärkningar som det ställdes krav på i förra upphandlingen. Enligt Svanen finns det kriterier för fler varor inom kontorsmateriel såsom kulspeppennor, överstrykningspennor, whiteboardpennor, limstift, papperslim/hobbylim och tejp (kontors- och hobbyartiklar 057). Dock finns det inte licenserade varor för alla märkningar. För tejp finns det t ex kriterier men inga licenser. Svanen berättade även att det numera finns fler licenser för laddningsbara batterier men att det inte finns några företag som är licensierade inom knappcells batterier.

Kriterier finns även t ex för:

- Skrivtavlor 031
- Kontorsmaskiner 015
- Tonerkassetter 008

10.2.5 Avstämning med upphandlingsmyndigheten

Upphandlingsmyndigheten har inga särskilda kriterier för kontorsmateriel men de har däremot gjort en särskild riskbedömning för kontorsmateriel, se även avsnitt 10.3.2 Behovsbedömning när svensk rätt inte är tillämplig nedan.

10.2.6 Miljömärkningar

Svanen och EU Ecolabel

Svanen är Nordens officiella miljömärkning och i Sverige är det de statligt ägda bolaget Miljömärkning Sverige som ansvarar för Svanen. Miljömärkning Sverige arbetar på

uppdrag av regeringen och utan bransch- eller vinstintresse. Man är också ansvariga för EU-Ecolabel, som är EU:s gemensamma miljömärkning. Svanen och EU-Ecolabel är typ 1 miljömärken (ISO 14024). Typ 1 innebär att produkterna klarar miljökrav som fastställs av en oberoende tredje part, att kraven skärps kontinuerligt och att de tas fram ur ett livscykelperspektiv.¹³

I den föregående ställdes krav på att vissa:

- engångsbatterier skulle uppfylla de kriterier som uppställts för märkning enligt Svanen 001.
- laddningsbara batterier skulle uppfylla de kriterier som uppställts för märkning enligt Svanen 030 Uppladdningsbara batterier och powerbanks.
- block och anteckningsböcker skulle uppfylla de kriterier som uppställts för enligt Svanen 041 Tryckerier, trycksaker, kuvert och andra förädlade pappersprodukter.
- kuvert skulle uppfylla de kriterier som uppställts för märkning enligt Svanen 041 Tryckerier, trycksaker, kuvert och andra förädlade pappersprodukter.

Forest Stewardship Council (FSC)

FSC står för Forest Stewardship Council och är en oberoende, internationell medlemsorganisation som verkar för ett miljöanpassat, socialt ansvarstagande och ekonomiskt livskraftigt bruk av världens skogar, genom sitt certifieringssystem FSC.

FSC-certifierade skogsägare följer nationella och lokala lagar som rör miljöhänsyn, skogsbruk och ekonomi och bindande internationella överenskommelser. Certifierade företag följer FSC:s regler (standarder) för skogsbruk och spårbarhet. De som följer reglerna får märka sina produkter med FSC:s varumärke. FSC-märket gör att konsumenter och företag kan välja varor av trä som kommer från ett ansvarsfullt skogsbruk, det vill säga ett skogsbruk som tar hänsyn till människor och miljö.¹⁴

I den föregående upphandlingen ställdes krav på att vissa blyertspennor, kalendrar och pappersregister skulle uppfylla de kriterier och principer som uppställts för märkning enligt FSC.

Programme for the Endorsement of Forest Certification schemes (PEFC)

PEFC (The Programme for the Endorsement of Forest Certification) är en internationell icke-vinstdrivande organisation som arbetar för att främja ett långsiktigt hållbart skogsbruk. PEFC bygger på nationella skogsstandarder som alla uppfyller gemensamma internationella krav och oberoende tredjepartscertifiering. PEFC-märkningen på en träprodukt visar att den är tillverkad av råvara som kommer från skog som brukas enligt definierade krav för hänsyn till natur- och kulturmiljöer, sociala värden och skogsskötsel.

Totalt sett är runt 10 procent av världens skogsmark certifierad idag. Majoriteten av denna

---

¹³ <https://www.svanen.se/svanens-arbete/hur-funkar-det/>

¹⁴ <https://se.fsc.org/se-sv/det-har-ar-fsc/vanliga-fragor-och-svar>

är certifierad enligt PEFC. Det gör PEFC till världens största organisation för certifiering av hållbart skogsbruk.¹⁵

10.3 Sociala krav

Med sociala krav avses villkor om lön, semester och arbetstid vilka de arbetstagare som utför uppdraget minst ska tillförsäkras. Beslut om och i så fall vilka sociala krav ska ställas i en upphandling ska förgås av en så kallad behövlighetsbedömning. I denna görs analys av risken för oskäliga arbetsvillkor i den aktuella upphandlingen, samt i förlängningen risken för att konkurrensen snedvrids. Villkoren ska ha en anknytning till det som upphandlas, och vara proportionerliga. Kraven gäller även underleverantörer som direkt medverkar till att fullgöra kontraktet.

10.3.1 Behövlighetsbedömning för arbete som utförs i Sverige

I förstudien har en helhetsbedömning gjorts av risken för oskäliga arbetsvillkor i kommande upphandling. Upphandlingsmyndigheten har inte genomfört en behövlighetsbedömning för det aktuella området, men har däremot angett generella utgångspunkter för behövlighetsbedömningen, samt identifierat ett antal riskindikatorer för oskäliga arbetsvillkor. Kammarkollegiet har frågat leverantörer på marknaden ifall de anser att det är behövligt att ställa arbetsrättsliga villkor baserade på kollektivavtal. Förstudieprojektet har även haft en dialog med branschorganisationen KEPA och fackförbundet Unionen.

Samtliga tillfrågade leverantörer svarade att de har kollektivtal. Följande kollektivavtal har identifierats:

- *Detaljhandelsavtalet*, avtal mellan Svensk Handel och Handelsanställdas Förbund
- *Handelns Tjänstemannaavtal* (fd bilaga A), avtal mellan Svensk Handel, Unionen och Akademikerförbunden.
- *Lager- och E-Handelsavtalet*, avtal mellan Svensk Handel och Handelsanställdas Förbund. Ersätter *Partihandelsavtalet* och *Postorder* och *E-handelsavtalet*¹⁶, avtal mellan Svensk Handel och Handelsanställdas Förbund.
- *Tjänstemän inom detaljhandel DT*, avtal mellan Svensk Handel och Unionen.

Kammarkollegiet anser inte att branschen som sådan medför risk för oskäliga arbetsvillkor eller att det föreligger andra omständigheter som medför att det är behövligt att ställa arbetsrättsliga villkor i Sverige. Det kan tilläggas att alla krav måste ha koppling till kontraktets föremålet, dvs. det ska finnas en anknytning mellan villkoren och det som anskaffas. Eftersom upphandlingen avser varor, försvagas kopplingen mellan den enskilda arbetstagarens villkor och upphandlingsföremålet. Föremålet är varor, arbetstagarna (i

---

¹⁵ <https://www.pefc.se/det-har-ar-pefc/vi-verkar-for-ett-hallbart-skogsbruk>

¹⁶ <https://www.svenskhandel.se/nyhetscenter/nyheter/2017/nytt-lager--och-e-handelsavtal-ersatter-partihandels--och-postorder-och-e-handelsavtalen/>

Sverige) hanterar försäljning även åt andra kunder, dvs. växlar mellan att utföra arbete som avser ramavtalet och övrig verksamhet.

Vad gäller transporttjänster som anlitas i ramavtalet, är Kammarkollegiets bedömning att de är att anse som mindre delar av kontraktet (jfr Upphandlingsmyndighetens resonemang i den frågan) samt att vi inte köper tillräckligt stor del av transporterna.

10.3.2 Behovsbedömning när svensk rätt inte är tillämplig

I Swedwatches riskanalys av Kammarkollegiets ramavtal har området kontorsmateriel klassificerats som ett område med stor risk för brott mot mänskliga rättigheter och arbetsrätt samt medelstor risk för korruption. En anledning till det är, enligt Swedwatch, att många olika underleverantörer och långa leverantörsled minskar spårbarheten och ökar riskerna för sociala problem i tillverkningsleden. Vidare anger man att tillverkning i Asien innebär risker för låga löner, extrem övertid, stora brister i arbetsmiljö och säkerhet samt obefintliga eller inskränkta fackliga rättigheter.

Även Upphandlingsmyndigheten har gjort en särskild riskbedömning för kontorsmateriel och man anger bl. a att risken för kränkningar av mänskliga rättigheter och arbetares rättigheter bedöms vara hög både vad gäller råmaterialutvinning och tillverkning, däremot bedöms den sammanvägt vara medelhög avseende sluttillverkning i de fall den sker i Europa eller USA.¹⁷

Vad gäller miljöriskerna finns allvarlig risk främst i förhållande till skogsavverkning, mark och vatten. Detta eftersom de negativa miljöriskerna riskerar få permanenta effekter i närområdet, men även en påverkan på lokalbefolkningens hälsa. Risken för korruption är generellt hög i de länder där råmaterial utvinns och lägre i tillverkningsländer, varför risken för korruption bedöms som medelhög vid sista ledet i leveranskedjan, sluttillverkning. I de fall tillverkningen sker i Kina bör korruptionsrisken alltid bedömas som hög.

Upphandlingsmyndigheten har tagit fram kontraktsvillkor som kan användas för att motverka hållbarhetsrisker i leveranskedjan vid upphandling. Villkoren finns på två olika nivåer: bas och avancerad. Kravet på basnivå hanterar risker rörande arbetares rättigheter enligt ILO:s kärnkonventioner och kravet på avancerad nivå hanterar risker rörande samtliga riskområden, det vill säga risker rörande mänskliga rättigheter, arbetares rättigheter samt miljö- och korruptionsrisker. Villkoren omfattar samtliga led i leveranskedjan, alltså alla steg i leveranskedjan som i denna riskanalystjänst kallas ”råvara”, ”bearbetning” och ”sluttillverkning”.¹⁸

17 kap. 4 § LOU reglerar skyldigheten för upphandlande myndighet att kräva att leverantören fullgör kontraktet i enlighet med ILO:s kärnkonventioner, om arbetet utförs under sådana förhållanden att svensk arbetsrätt inte är tillämplig. Även i dessa fall ska en

¹⁷ <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/riskanalyser/mobler-och-kontorsartiklar/kontorsartiklar/>

¹⁸ <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/riskanalyser/mobler-och-kontorsartiklar/kontorsartiklar/>

behövlighetsbedömning göras. Vad gäller dessa villkor krävs inte alltför starka indikationer på att det föreligger ett behov. Eftersom det är sannolikt att varor produceras så att svensk rätt inte är tillämplig, och det finns risk för att arbetsrättigheter inte respekteras förespråkar projektgruppen att Kammarkollegiet beslutar att som särskilda kontraktsvillkor ange villkor i enlighet med ILO:s kärnkonventioner.

Projektgruppen rekommenderar även Kammarkollegiet att överväga att ställa kvalificeringskrav avseende social hållbarhet i en eventuell kommande upphandlingen av kontorsmateriel.

10.4 Tillgänglighetskrav

Kammarkollegiet eftersträvar att de varor och tjänster som avropas från de statliga ramavtalen ska vara tillgängliga och användbara för alla, oavsett funktionsförmåga. En bättre funktion och utformning av tjänster i samhället gynnar alla, inte bara personer med funktionsvariationer.

Till leverantörerna ställdes frågor om hur man arbetar med tillgänglighet för att möta samtliga användares behov. Ingen av leverantörerna svarade att man idag arbetar med att följa SS-EN 17161:2019. En leverantör sade att man utvärderar hur man ska kunna tillämpa SS-EN 17161:2019 i sina processer och rutiner samt att man har genomfört en gap-analys i syfte för att förbättra tillgängligheten på sin hemsida och webbutik men att arbetet inte är prioriterat idag. En leverantör nämnde att för personer med funktionsnedsättning så levereras produkterna direkt till myndigheten.

En leverantör berättade att de jobbar med att lansera en ny plattform för hemsida och webbshop. Mer tillgänglig med t ex uppläsning av text. Leverantören sade att man tycker att det vore är lite väl högt krav att kräva att det ska finnas på plats vid anbudstillfället men att det kan ställas krav på att man ska visa på att man har ett pågående arbete.

Av myndighetsenkäten framgår att ca 73 % av respondenterna upplever att varorna och tjänsterna som omfattas av nuvarande ramavtal är tillräckligt tillgängliga för samtliga användare.

I myndighetsenkäten och på referensgruppsmötet ställdes även frågan om man har förslag på tillgänglighetskrav som bör ställas i kommande upphandling. I enkäten har en myndighet svarat att beställningssidan ska vara tillgänglig för alla användare och att man ska kunna tillgodogöra sig informationen med t ex skärmläsare. På referensgruppsmötet hade en myndighet önskemål om att det skulle finnas mer greppvänliga pennor i ramavtalet. I övrigt framkom, under referensgruppsmötet, inga synpunkter eller önskemål rörande tillgänglighet.

11 Säkerhet

11.1 Informationssäkerhet

Informationssäkerhet handlar framför allt om att hindra information från att läcka ut, förvanskas och förstöras. Det handlar också om att rätt information ska finnas tillgänglig för rätt personer, och i rätt tid. Information ska inte kunna hamna i orätta händer och missbrukas. De registrerade ska veta vem som använder deras personuppgifter och varför.

Behovet av en förbättrad hantering av information ur ett säkerhetsperspektiv inom offentlig förvaltning är väldokumenterad.

En upphandling inom kontorsmateriel ska ge goda förutsättningar för avropsberättigade organisationer att ställa relevanta informationssäkerhetskrav och hantera sin information på ett säkerhetsmässigt lämpligt sätt.

11.1.1 Säkerhetsskydd och Säkerhetsskyddsavtal

Verksamhet som omfattas av säkerhetsskyddslagen (2018:585) ska ha det säkerhetsskydd som behövs med hänsyn till verksamhetens art, omfattning och övriga omständigheter. Ansvar för säkerhetsskyddet ligger hos den som är verksamhetsansvarig. När det i utförandet av en tjänst förekommer uppgifter som med hänsyn till Sveriges säkerhet omfattas av sekretess (hemliga uppgifter) har staten, kommunerna och regionerna ansvaret för att det finns ett fullgott säkerhetsskydd hos leverantören.

För att tillgodose kravet på säkerhetsskydd när sådan verksamhet utförs på uppdrag av en myndighet, ska den uppdragsgivande myndigheten träffa ett skriftligt avtal – säkerhetsskyddsavtal – med ramavtalsleverantören om det säkerhetsskydd som behövs i det enskilda fallet. Vid de ramavtal där behov av säkerhetsavtal föreligger bör en sådan möjlighet anges i ramavtalet.

I förstudien har det framkommit att det finns intresse hos några myndigheter att ställa säkerhetskrav på leverantörerna för utförande av tjänsten skåpservice. Sådana krav kommer därför högst troligt att ställas, det exakta innehållet i dessa kommer att utformas i kommande upphandling.

11.1.2 Dataskydd

Dataskyddsförordningen (GDPR, The General Data Protection Regulation) gäller i hela EU och har till syfte att skapa en enhetlig och likvärdig nivå för skyddet av personuppgifter så att det fria flödet av uppgifter inom EU inte hindras.

Utifrån vad som framkommit under förstudien är utgångspunkten att ramavtalsleverantörer i ett eventuellt kommande ramavtal kommer att behandla personuppgifter såsom personuppgiftsansvariga. Detta innebär att personuppgiftsbiträdesavtal i normalfallet inte behöver tecknas med leverantörerna vid avrop från ramavtal inom området.

12 E-handel

Med elektronisk handel (e-handel) menas ett sätt att skapa en effektiv inköpsprocess med IT som stöd. Elektronisk affärskommunikation ersätter den pappersbaserade kommunikationen. Avtal, leverantörer, priser m.m. blir lättillgängliga för de som ska beställa varor och tjänster, därför att avrop/beställningar och fakturahanteringen kan ske elektroniskt. E-handel enligt denna definition förutsätter att köparen hanterar sin elektroniska affärskommunikation via sitt e-handelssystem. Att en enskild handläggare inom köparens organisation gör inköp i en leverantörs webbshop via ett individuellt inloggningskonto betraktas inte som e-handel.

Målsättningen är att de leverantörer som tecknar statliga ramavtal med Kammarkollegiet ska medverka till att avropande myndigheter kan tillämpa e-handel och därmed leva upp till strategi, förordning och lagstiftning.

Förutsättningarna för att tillämpa e-handel varierar mellan olika ramavtalsområden och branscher. I förstudiearbetet utreds därför förutsättningarna för e-handel för det aktuella ramavtalsområdet. Den 1 april 2019 blev det lag på att alla inköp i offentlig sektor ska faktureras med e-faktura.

Myndigheterna

I enkäten till myndigheterna ställdes frågan om hur man beställer kontorsmateriel från det nuvarande ramavtalet? Av svaren framgår att de allra flesta myndigheter tillämpar någon form av e-handel när man avropar ifrån ramavtalet. Majoriteten av respondenterna (87,5 %) av respondenterna tycker att beställningsmetoden har fungerat bra. 7,6 % av respondenterna har svarat att man tycker att det har fungerat mindre bra. Som skäl till att man anser att det har fungerat mindre bra anger tre myndigheter att man inte har kunnat erhålla ett begränsat sortiment ifrån leverantören. En myndighet tycker att skåpservice har fungerat dåligt.

Beställningsmetod	Antal	Procent (%)
Skåpservice	18	12,4
E-post eller telefon	18	12,4
Leverantörens webbutik	61	42,1
E-handelssystem (eget eller hos Statens servicecenter)	65	44,8
Elektronisk produktkatalog	11	7,6
Punch Out	37	25,5
Vi har aldrig använt det nuvarande ramavtalet för kontorsmateriel.	4	2,8
Vet ej	3	2,1

På referensgruppsmötet nämnde representanten ifrån Statens servicecenter att 73 stycken myndigheter använder Statens servicecenters e-handelssystem för att avropa.

Leverantörerna

Nuvarande ramavtalsleverantör anger att de flesta beställningar kommer elektroniskt ifrån myndigheterna. Även de leverantörer som inte har ramavtal idag har e-handelslösningar och webbutik. Leverantörerna tycker att punchout är en bra lösningen. Med punchout avses en teknik som gör det möjligt för inköpssystem att samverka med e-handelsbutiker. En punchout-lösning innebär att kunden startar i sitt inköpssystem och därifrån klickar sig vidare till e-handelssidan där man ska handla sina varor.

13 Utvecklingsområden och förändringsbehov i en kommande upphandling

Generellt får det nuvarande ramavtalen anses vara välfungerande med både nöjda myndigheter och en nöjd leverantör. Nedan sammanfattas några av de utvecklingsområden och förändringsbehov som har identifierats i förstudien och som bör ses över inför kommande upphandling.

- Utred vilka varor som bör omfattas av upphandlingen.
- Se över varukorgarna. Målet var att den öppna varukorgen skulle stå för 80 % av omsättningen på ramavtalet. Utfallet under perioden oktober 2020 till september 2021 var 31 %.
- Utred hur utvärdering bör genomföras.
- Utred om det går att ställa hållbarhetskrav på fler varor (t ex miljöcertifiering).
- Överväg om det bör ställas kvalificeringskrav avseende social hållbarhet.
- Utred om det går att ställa krav på att avropsberättigad ska ha möjlighet att begära att leverantören begränsar sortimentet efter avropsberättigads önskemål (vid e-handelslösningar).
- Se över prisjusteringsklausulen. Flera leverantörer ansåg att prisjustering bör kunna genomföras mer än en gång per år vid exempelvis extraordinära kostnadsökningar på marknaden.
- Se över kvalitetskrav.
- Överväg möjligheten att ha mer än en leverantör för att öka leveranssäkerheten.
- Överväg att ta in konsulter avseende framtagande av varukorgar och kravställning.

14 Slutsatser

Projektgruppen anser att kriterierna för att genomföra en ny upphandling är uppfyllda och rekommenderar att en ny upphandling genomförs inom området kontorsmateriel.

Kontorsmateriel upphandlas i stor omfattning och till stora värden.

Endast under perioden 2020-10-01 – 2021-09-30 var omsättningen på de nuvarande ramavtalen nästan 42 miljoner kronor. Under samma tidsperiod nyttjade över 100 avropsberättigade organisationer ramavtalen.

15 Källförteckning

15.1 Möten med myndigheter

Referensgruppsmöte, 2022-05-06.

- Polisen
- Kriminalvården
- Statens servicecenter
- Skatteverket
- Arbetsförmedlingen
- Göteborgs Universitet
- Chalmers

Möte med Kemikalieinspektionen, 2022-03-22

15.2 Möten med leverantörer

- All Office, 2022-03-17
- Office Depot, 2022-03-18
- Kontorab, 2022-04-06
- Lyreco, 2022-04-10

15.3 Övriga möten

- Svanen, 2022-04-21

15.4 Enkätutskick till myndigheter

”Statens inköpscentrals myndighetsenkät i förstudien Kontorsmateriel”, publicerad mellan den 7 mars 2022 och den 27 mars 2022. Enkäten skickades till 222 mottagare och besvarades av 165 respondenter vilket ger en svarsfrekvens på 74 %.

15.5 Enkätutskick till leverantörer

”Leverantörsenkät – Kontorsmateriel”, publicerad mellan 3 mars 2022 och den 8 april 2022. Enkäten distribuerades via branschorganisationen KEPA och avropa.se. 4 svar inkom totalt.

15.6 Referenslitteratur och andra källor

Kammarkollegiets upphandlingsdokument, *Kontorsmateriel*, Dnr 23.3-8005-18.

Lunds universitets upphandlingsdokument, *Kontorsmateriel*, V 2021/241.

SKL Kommentus Inköpscentral ABs upphandlingsdokument, *Materiel för kontor och skola samt datortillbehör 2018*, 10378.

Vänersborgs kommuns upphandlingsdokument, *Kontorsmateriel 2021*, Dnr 2021/33.

Erfarenhetsrapport för ramavtalsområde Kontorsmateriel, Dnr 23.5-07625-2019.

Swedwatch, *Risikanalyser av utvalda produkt- och tjänstekategorier under Kammarkollegiets ramavtal*.

16 Bilagor

Bilaga 1, Statens inköpscentralers myndighetsenkät i förstudien Kontorsmateriel

Bilaga 2, Leverantörsenkät Kontorsmateriel